

“कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण  
अधिनियम-२००५” व पोलीस ठाण्याच्या आवारात  
स्थापन करण्यात आलेल्या “समुपदेशन केंद्र”  
मध्ये पोलीसांची भूमिका

महाराष्ट्र शासन

गृह विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक -संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र.२६१/वि.शा.-६

जागतिक व्यापार केंद्र, सेंटर-१, कफ परेड, मुंबई-४०० ००५

दिनांक- ३ डिसेंबर, २०१४

वाचा-

१. महिला व बालकल्याण विभागाचे शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२०१४/प्र.क्र. ९१  
/का- २ दिनांक २४ जुलै, २०१४.

२. महिला व बालकल्याण विभागाचे शासन निर्णय क्र. समुप-२०१३/प्र.क्र. ५  
(भाग-२)/का-१० दिनांक १७ ऑक्टोबर, २०१४.

प्रस्तावना :-

कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम-२००५ हा कायदा महिलांना घरगुती छळापासून संरक्षण मिळावे याकरीता तयार करण्यात आला असून, त्याअनुषंगाने महिला व बाल कल्याण विभागाने उपरोक्त संदर्भाधिन आदेशान्वये वेळोवेळी मार्गदर्शक तत्वे आखून दिलेली आहेत. संदर्भाधिन क्र.१ येथील शासन परिपत्रकान्वये पोलीस ठाण्याच्या आवारात स्थापन करण्यात आलेल्या समुपदेशन केंद्रामध्ये न्यायालयाच्या मध्यस्थीतीशिवाय समुदेशन करणे हा कायद्याचे उल्लंघन होईल अशा सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. संदर्भाधिन क्र.२ येथील शासन निर्णयान्वये सदर कायद्याच्या अनुषंगाने महिलांना कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण मिळण्याची बाब विचारात घेऊन याअंतर्गत अंतर्भूत विविध यंत्रणाकरीता मार्गदर्शक तत्वे घालून दिलेली आहेत. सदरच्या बाबी विचारात घेऊन कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५ व पोलीस ठाण्याच्या आवारामध्ये स्थापन करण्यात आलेल्या समुदेशन केंद्रामध्ये पोलीसांच्या भूमिकेबाबत मार्गदर्शक सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक :-

सदर शासन परिपत्रकान्वये कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५ व पोलीस ठाण्याच्या आवारामध्ये स्थापन करण्यात आलेल्या समुदेशन केंद्रामध्ये पोलीसांच्या भूमिकेबाबत पुढील प्रमाणे मार्गदर्शक सूचना देण्यात येत आहेत.

(अ) घरगुती हिंसाचारास बळी पडलेल्या पिडीत महिलेच्या प्रकरणात समुदेशन करण्याचे काम हे महिला व बाल कल्याण विभागाच्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार समुदेशन केंद्राचे असून अशा समुपदेशन केंद्रामार्फत समुपदेशनाचे काम पोलीसांनी करू नये.

(ब) विशेष पोलीस महानिरीक्षक (म.अ.प्र.क.), गु.अ.वि., पुणे, सर्व पोलीस अधिक्षक व सर्व पोलीस आयुक्त यांचेकरीता, कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५ व समुपदेशन केंद्र यासंदर्भात मार्गदर्शक तत्वे सोबत “परिशिष्ट-अ” मध्ये जोडली आहेत.

२. उपरोक्त मार्गदर्शक सूचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे जेणेकरुन कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५ व त्याअनुषंगाने मा.न्यायालयाने वेळोवेळी दिलेल्या आदेशांचे उल्लंघन होणार नाही.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१४१२०३१५३५४८४४२९ असा आहे. हा आदेश डीजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने

(विवेक कुंभार)

कक्ष अधिकारी, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. अपर मुख्य सचिव (गृह), जागतिक व्यापार केंद्र, कफ परेड, मुंबई
२. प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय
३. आयुक्त, महिला व बाल विकास
४. सचिव (विशेष), गृह विभाग, जागतिक व्यापार केंद्र, कफ परेड, मुंबई
५. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य
६. सर्व अपर पोलीस महासंचालक
७. विशेष पोलीस महानिरीक्षक (म.अ.प्र.क.), गु.अ.वि., पुणे
८. विशेष पोलीस महानिरीक्षक, सर्व परिक्षेत्र
९. सर्व पोलीस आयुक्त
१०. सर्व पोलीस अधिक्षक

**“परिशिष्ट-अ”**

**(A) Role of DIG (PAW)**

\*Facilitate and coordinate ongoing day-to-day work of Special Cell to facilitate the setting of social service within the police system.

\*Monitor and supervise guide the Special Cells based on the objectives and Monitoring Indicators of the Special Cells.

\* Facilitate and coordinate capacity building of special Cells on Socio- legal work with violated women.

\*DIG (PAW) will periodically visit the district where the cells are functioning to facilitate and monitor there functioning to discuss the same with the Co-coordinator and to give feedback to the steering committee.

**(B) Role of SP/Commissioner where Special Cell is located -**

\*Support Policy implementation of the program at District level.

\* Monitoring the work of the Special Cells

\* Support/initiate Special Cell District Specific interventions on VAW.

For the Special Cell to smoothly functioning of the Special Cell, within the police system administrative and infrastructural support is necessary from concerned police unit where Special Cell is located i.e.

\*An independent room for Special Cell with some space as waiting area for clients.

\*Postal help to reach call letters to clients. Wireless and control room access.

\*Furniture - 2 Tables, 6-8 Chairs, 1 Cupboard, 2 Benches.

\* Stationery

\* Parallel or independent telephone line.

\*Providing a vehicle from M.T. Section as and when required for home visits.

\* Providing and identity card/ Authority letter to the Social Workers attached to your unit. So that they can visit Police station, access records, jails, look up without any difficulty.

\* Make available/ depute at least one police personnel to help/support the social worker for administration.